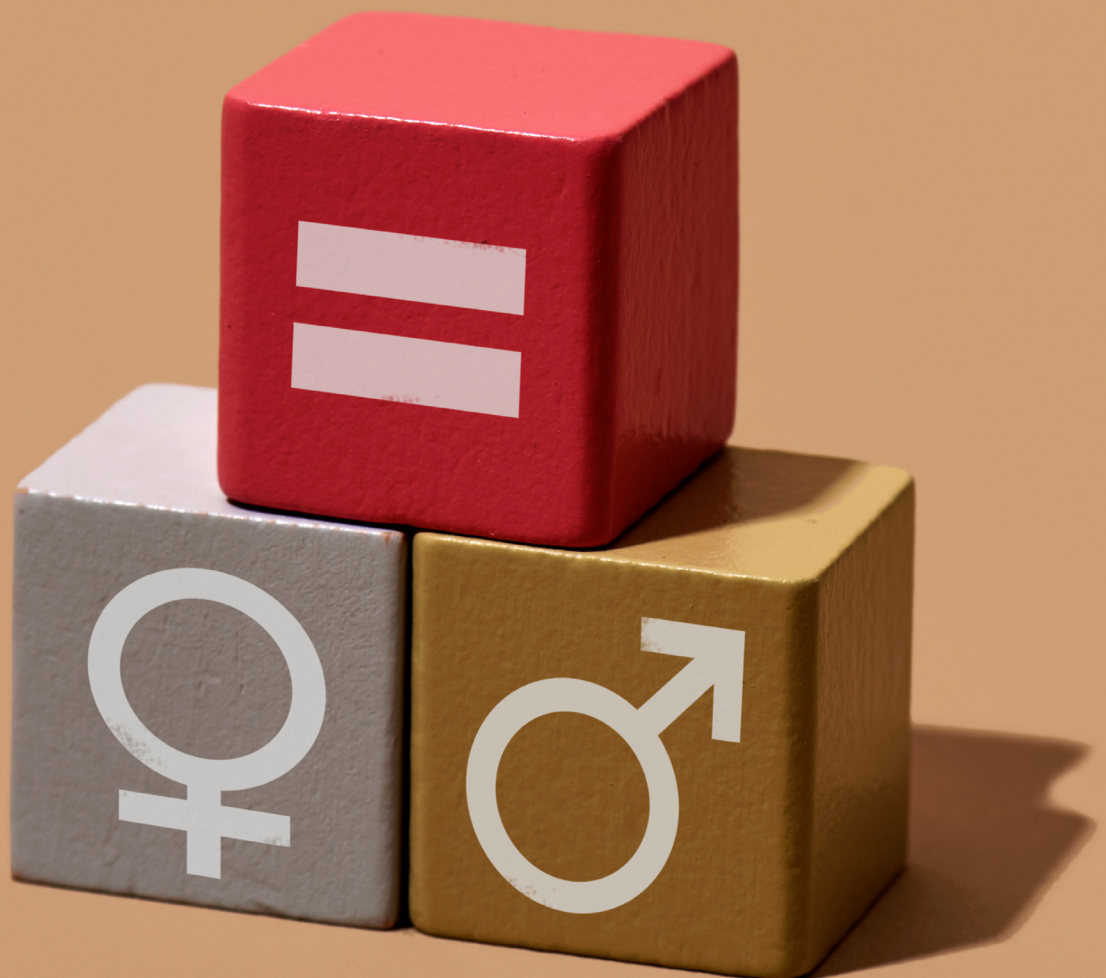


S&D

ES moterų teisių chartija





Europos Parlamento
socialistų & demokratų
pažangiojo aljanso frakcija

2023 gegužės 3, Krokuva, Lenkija

Preambulė

Visi žmonės yra lygūs ir turi teisę gyventi be smurto ir diskriminacijos.

Lyčių lygybė yra pagrindinė Europos Sąjungos vertybė. Tai pagrindinė teisė, įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, jos sutartyse, taip pat pagrindinis Europos socialinių teisių ramsčio principas.

Lyčių lygybė ir moterų teisės yra nepakeičiamos ir nedalomos žmogaus teisių dalys bei teisinės valstybės ir atsparios demokratijos pagrindas. Lyčių lygybė ir moterų teisės yra gyvybiškai svarbi ir būtina sąlyga siekiant užtikrinti laisvę, saugumą, teisingumą, įtrauktį ir gerovę visai Europos visuomenei ir išnaudoti visas Sąjungos galimybes visose srityse.

Norint pasiekti visišką lyčių lygybę, būtina spręsti pagrindines nelygybės priežastis ir atvejus, tarpsekcinę diskriminaciją ir šališkumą, pavyzdžiui, struktūrinę nelygybę ir stereotipus, dėl kurių atsiranda diskriminacija ir nevienodas požiūris į visas moteris. Šiuo tikslu itin svarbu lyčių aspekto integravimo ir biudžeto sudarymo principus įgyvendinti visuose Sąjungos ir valstybių narių teisės aktuose ir politikos srityse.

Šia chartija nustatomi vienodi, visoje Europoje taikomi moterų teisių standartai, ir ji yra lyčių lygybės gairės priimant ir įgyvendinant visas Sąjungos politikos kryptis Europos ir nacionaliniu lygmenimis. Joje taip pat dar kartą patvirtinamas Sąjungos įsipareigojimas siekti lyčių lygybės ir užtikrinti pagarbą pagrindinėms moterų teisėms ir jų apsaugą visoje jų įvairovėje, kartu užkertant kelią bet kokioms kliūtims, susijusioms su jų prieinamumu ir naudojimu.

Todėl Europos Komisija, Europos Parlamentas ir Europos Vadovų Taryba pripažįsta toliau išdėstytas teises ir principus ir pabrėžia šių teisių apsaugos svarbą.

1 SKYRIUS: Išsilavinimas

1 straipsnis

Lyčių lygybei jautrios mokymo programos

1. Kiekviena moteris ir mergaitė turi teisę į pilną išsilavinimą. Lyčių perspektyva turi būti įtraukta į mokyklų programas, siekiant didinti informuotumą apie istorinę moterų ir mergaičių diskriminaciją ir ją spręsti bei įgalinti ateinančias kartas įveikti stereotipus, diskriminaciją ir nelygybę, siekiant puoselėti ir palaikyti lyčių lygybę visuomenėje. Berniukų ir vyrų informuotumo didinimas apie esamą struktūrinę nelygybę, pagrįstą patriarchalinėmis sistemomis ir būtinybę jas keisti, taip pat visapusiškas jų įtraukimas į darbą dėl lyčių lygybės, yra labai svarbūs norint pasiekti lyčių lygybę visuomenėje.
2. Kiekviena moteris ir mergaitė turi teisę į visas aukštojo mokslo sritis. turi būti remiamos priemonės, kuriomis siekiama paskatinti moteris ir mergaites specializuotis profesijose, kuriose jos yra nepakankamai atstovaujamos. Ypatingas dėmesys skiriamas profesijoms, turinčioms teigiamą socialinį ir ekonominį poveikį, siekiant užtikrinti, kad moterys būtų gerai pasirengusios būsimiems ekonominiams perėjimams ir raidai. Todėl visų pirma turi būti užtikrinta, kad:
 - a. mergaitės ir moterys turėtų prieigą prie visų skirtingų švietimo specializacijų ir būtų skatinamos mokytis įvairiuose kursuose, įskaitant tuos, kurie susiję su profesijomis, kuriose dominuoja vyrai;
 - b. lyčių perspektyva būtų įtraukta į mokyklų programas, kad būtų sprendžiama istorinė moterų ir mergaičių diskriminacija ir lyčių stereotipai bei pripažįstamas moterų poveikis istoriniams, ekonominiams ir visuomenės pokyčiams.

2 straipsnis

Lygios galimybės gauti išsilavinimą

1. Kiekviena moteris ir mergaitė turi turėti galimybę mokytis. Jokia moteris negali būti diskriminuojama siekdama išsilavinimo. Turi būti užtikrintas vienodas moterų atstovavimas pagrindinėse studijų srityse, nes tai labai svarbu, kad moterys galėtų pasinaudoti savo teisėmis, kad būtų pasiekta lyčių lygybė ir išnaudotos visos Sąjungos potencialas.
 - a. Moterys ir mergaitės turi būti skatinamos siekti išsilavinimo universitetiniame lygmenyje sektoriuose, kurie, kaip tikimasi, bus ypač svarbūs būsimoje Europos ekonomikoje, pavyzdžiui, mokslo, technologijų, inžinerijos ir matematikos (STEM) sektoriuje, atsižvelgiant į perėjimą prie skaitmeninės ir ekologiškos ekonomikos.
 - b. Siekiant užtikrinti, kad moterys turėtų vienodas galimybes gauti išsilavinimą, turi būti skatinamos priemonės, skatinančios moteris siekti mokslo

tuose sektoriuose, kuriuose jos yra nepakankamai atstovaujamos, pavyzdžiui, STEM sektoriuose. Siekiant šio tikslo, valstybiniai universitetai turi būti skatinami įdiegti tokias priemones kaip kvotos arba rezervuoti sąrašai moterims, stojančioms į programas, susijusias su sektoriais, kuriuose dominuoja vyrai. Taip pat turi būti sukurtos priemonės, skatinančios vyrus stoti į studijas, kuriose dominuoja moterys.

- c. Tuo pačiu metu berniukai turi būti skatinami patekti į sektorius, kuriuose dominuoja moterys, pavyzdžiui, priežiūra, kuri yra labai svarbi mūsų visuomenės ateičiai.
- d. Moterų ir mergaičių švietimui skatinti turi būti skiriamas atitinkamas valstybės finansavimas. Visų pirma turi būti įvestos priemonės, skatinančios moteris ir mergaites siekti teigiamą socialinį ir ekonominį poveikį turinčių laipsnių.

2 SKYRIUS: **Ekonominė nepriklausomybė**

3 straipsnis **Pilnas dalyvavimas darbo rinkoje**

1. Visos moterys turi teisę dirbti savo pasirinktą darbą be diskriminacijos.
2. Lyčių lygybė turi būti užtikrinta visose srityse, įskaitant dalyvavimą darbo rinkoje. Draudžiami bet kokie įstatymai ir praktika, galintys faktiškai arba potencialiai diskriminuoti moteris, ypač susiję su įdarbinimu, įdarbinimo sąlygomis ir karjera.
 - a. Lyčių aspektas turi būti įtrauktas į visas politikos kryptis, teisės aktus ir poveikio vertinimus, siekiant užtikrinti sąžiningą ir lygų lyčių dalyvavimą darbo rinkoje. Turi būti įdiegtos priemonės, kuriomis siekiama gerinti lyčių lygybę užimtumo srityje, pvz., darbdavių ataskaitų teikimo ir informacijos atskleidimo prievolės, pagal kurias būtų teikiama lyčių aspektu jautri informacija apie darbo užmokesčio lygį, karjeros eigą, atostogų tvarką ir kitus susijusius rodiklius.
 - b. Grupių, patiriančių daugialypę ir tarpsekinę diskriminaciją, įskaitant neįgalias moteris, rasinę diskriminaciją patiriančias moteris, migrantės ir tautinių mažumų moteris, vyresnio amžiaus moteris, žemesnio išsilavinimo moteris, sveikatos problemų turinčias moteris, vienišas motinas, LGBTIQ+ moteris ir moteris kaimo ir mažiau apgyvendintose vietovėse, teisės turi būti saugomos ir skatinamos. Šiuo atžvilgiu kovos su įvairiomis diskriminacijos rūšimis koncepcija ir tarpsekinės analizės integravimas turi būti įtrauktas į visą Europos Sąjungos ir jos valstybių narių politiką, taip pat ir darbo rinkos politiką.

3. Kiekviena moteris turi teisę į teisingą ir tinkamą darbo užmokestį, taip pat teisę į socialinę apsaugą be diskriminacijos, užtikrinančią tinkamą gyvenimo lygį ir orų senėjimą. Tuo tikslu turi būti laikomasi vienodo užmokesčio už vienodą ar vienodos vertės darbą principo. Lyčių darbo užmokesčio ir pensijų skirtumai turi būti tinkamai šalinami ir panaikinami. Visų pirma reikia spręsti vienodo užmokesčio už vienodos vertės darbą skirtinguose profesiniuose sektoriuose iššūkį, kad būtų pasiektas teisingesnis vertinimas, taigi ir geresnis atlyginimas sektoriuose, kuriuose tradiciškai dominuoja moterys ir kurie vis dar yra mažai apmokami.
4. Lyčių aspektas turi būti įtrauktas į profesinio švietimo ir mokymo politiką, siekiant užtikrinti visapusišką moterų dalyvavimą darbo rinkoje, ypač per ekonominius pokyčius, pavyzdžiui, perėjimą prie skaitmeninės ar ekologiškos ekonomikos. Konkrečios priemonės, kuriomis siekiama palengvinti vaiko priežiūros atostogų išėjusių moterų grįžimą į darbo rinką ir priemonės, skatinančios tėvus perimti globos pareigas, turi būti diegiamos siekiant modelio „lygus uždarbis – lygus globėjas“.
5. Kadangi moterų ekonominė nepriklausomybė ir įgalinimas yra labai svarbūs siekiant lyčių lygybės ir moterų teisių, Europos Sąjunga ir valstybės narės turėtų užtikrinti, kad aukšto lygio pareigos, įskaitant STEM sektoriaus darbus, būtų vienodai prieinamos visoms moterims.

4 straipsnis

Horizontalios darbo užmokesčio segregacijos sprendimas

Turi būti panaikinta sektorių segregacija, kuri yra pagrindinė lyčių darbo užmokesčio ir pensijų skirtumo priežastis. Tuo tikslu visų pirma užtikrinama, kad būtų įvesta:

- a. aiškus darbo vertės apibrėžimas;
- b. lyties požiūriu neutralios darbo vertinimo priemonės ir klasifikavimo sistemos;
- c. aiškūs ir nediskriminuojantys kriterijai, leidžiantys geriau įvertinti darbą ir gauti teisingesnį atlyginimą už darbą visuose sektoriuose, ypač labai moteriškuose sektoriuose, pavyzdžiui, priežiūros sektoriuose.

5 straipsnis

Darbo ir asmeninio gyvenimo balansas

1. Kiekviena moteris turi teisę į teisingą ir sveiką darbo ir asmeninio gyvenimo pusiausvyrą. Moterims tenkančios neproporcingai didelės neapmokamo namų ūkio ir priežiūros darbų dalies problema turi būti sprendžiama įvedant priemones, skirtas gerinti teisingą tokio darbo pasidalijimą tarp moterų ir vyrų.

2. uri būti įdiegiamos švietimo ir sąmoningumo ugdymo programos, kuriose atsižvelgiama į lyčių aspektą, kad būtų sprendžiamas nelygus nemokamo darbo pasidalijimas ir dėl to nepalanki moterų padėtis darbo rinkoje. Darbdaviai turi sukurti lanksčios darbo tvarkos sistemą visiems, kad skatintų teisingesnį tokio darbo pasidalijimą, ir įtraukti lyčių aspektą į savo vidaus politiką.

6 straipsnis

Tėvų ir priežiūros pareigos

1. Kiekvienas iš tėvų turi teisę į teisingą vaiko priežiūros paskirstymą. Jokia moteris negali būti diskriminuojama darbo rinkoje dėl jos pasirinkimo gimdyti ar auginti vaiką ar vaikus. Kita vertus, vyrai turi būti skatinami ir nediskriminuojami, kai jie atlieka teisingą priežiūros darbo dalį, nes tai yra prielaida pasiekti lyčių lygiavertę visuomenę ir vienodai uždirbančio – vienodo globėjo sistemą.
2. Siekiant teisingesnio vaiko priežiūros paskirstymo, turi būti įvestos tėvystės atostogos ir ne mažiau kaip pusė vaiko priežiūros atostogų būti neperleidžiamos tarp tėvų.
3. Kokybiškos vaikų priežiūros paslaugos turi būti įperkamos, lengvai prieinamos ir garantuojamos visiems vaikams nuo 0 metų visoje Europoje, įskaitant kaimo vietoves. Turi būti įdiegtos priemonės, skirtos padėti vienišiemis tėvams aktyviai dalyvauti darbo rinkoje.
4. Turi būti užtikrinta kokybiška, įperkama ir prieinama pagyvenusių žmonių ir neįgalųjų priežiūra, ypač kaimo vietovėse.
5. Reikėtų numatyti atitinkamą teisinę sistemą ir investicijas, kad būtų lengviau pereiti prie tikrosios priežiūros ekonomikos. Tai apima slaugytojo atostogas ir išplėstas galimybes sudaryti lanksčias darbo sąlygas darbuotojams, teikiantiems globą ar paramą giminaičiui.

7 straipsnis

Kova su ekonominiu smurtu

1. Kiekviena moteris turi teisę į ekonominę autonomiją, kuri yra svarbiausia siekiant lyčių lygybės ir moterų teisių, saugumo ir orumo garantavimo.
2. Darbo užmokestis ir individualios socialinės pašalpos turi būti mokamos į gavėjo individualią banko sąskaitą arba į bendrą sąskaitą tik tuo atveju, jei tam pritaria abu partneriai. Tokie mokėjimai į trečiosios šalies sąskaitą turi būti draudžiami.

8 straipsnis

Lyties šališkumo apmokestinimo srityje sprendimas

1. Fiskalinė politika turi nediskriminuoti moterų ir remti moterų ekonominę nepriklausomybę.
2. Mokesčių šališkumas lyčių atžvilgiu turi būti sprendžiamas ir pašalinamas. Lyčių perspektyva turi būti įtraukta į fiskalinę politiką, kad būtų atsižvelgta į skirtingus socialinius ir ekonominius moterų poreikius ir būtų prisidedama prie bet kokių žalingų lyčių vaidmenų panaikinimo. Visų pirma turi būti sprendžiama:
 - a. netiesioginis šališkumas taikant su darbu susijusių mokesčių atskaitymus ir atleidimą nuo mokesčių, pvz., palankus papildomo darbo valandų apmokestinimas, kuris dažniausiai naudingas toms profesijoms, kuriose šiuo metu daugiausia dirba vyrai;
 - b. ekonominės kliūtys antras pajamas gaunantiems asmenims patekti į darbo rinką, visų pirma pagal bendrą apmokestinimo schemą;
 - c. prekių, pavyzdžiui, menstruacijų ir grožio produktų, apmokestinimas, kuris neproporcingai veikia moteris ir dėl to moterims tenka didesnė PVM našta. Rožinis mokestis, nurodantis, kad moterims parduodami produktai yra brangesni, turi būti panaikintas, nes šis reiškinys yra diskriminacijos dėl lyties forma.

3 SKYRIUS:

Lygiavertis atstovavimas

9 straipsnis

Lygybė priimant politinius sprendimus

1. Visos moterys turi teisę būti vienodai atstovaujamos sprendimų priėmimo procese politikoje ir aktyviai dalyvauti priimant politinius sprendimus visais lygmenimis. Turi būti stiprinamas ir remiamas moterų pilietinis dalyvavimas, įskaitant moterų teisių organizacijų integraciją ir tinkamą jų finansavimą.
2. Siekiant užtikrinti vienodą atstovavimą priimant politinius sprendimus, turi būti skatinamos ir įgyvendinamos priemonės, skatinančios lygiateisiškumą politiniuose organuose, pavyzdžiui, kvotos, rezervuoti sąrašai arba "užtrauktuko" principu sudaryti sąrašai.
3. ES ir valstybės narės turėtų skatinti vienodą atstovavimą moterims visais lygmenimis priimant politinius sprendimus.

10 straipsnis

Kova su žalingomis praktikomis politikoje

1. Nė viena moteris, einanti viešas pareigas, negali būti persekiojama arba su ja elgiamasi kitaip, nei internete, nei neprisijungus. Atsižvelgiant į tai, kad bet koks toks elgesys yra smurto dėl lyties forma ir dažnai turi užtildymo efektą, dėl kurio moterys susilaiko nuo politinių ir viešų pareigų, dėl kurių politinė valdžia pasiskirsto nevienodai. Siekiant užtikrinti, kad moterys galėtų visapusiškai ir laisvai vykdyti savo politinius įgaliojimus, turi būti taikomos specialios priemonės, kuriomis būtų kovojama su priekabiavimu prieš moteris valstybės pareigūnes.
2. Visos politinės institucijos, įskaitant nacionalines ir vietos vyriausybes, parlamentus ir bet kokius kitus sprendimus priimančius organus, taip pat politines partijas, turi įvesti elgesio kodeksus, kuriuose atsižvelgiama į lyčių aspektą, siekdamas sustiprinti lyčių lygybę ir panaikinti moterų diskriminaciją politikoje. Turi būti įvedami privalomi kursai prieš priekabiavimą valstybės pareigūnams, įskaitant veiksmingas sankcijas, jei nesilaikoma taisyklių.

11 straipsnis

Kova su žalingomis praktikomis politikoje

1. Visos moterys turi teisę būti vienodai atstovaujamos priimant ekonominius sprendimus. Turi būti pašalintos kliūtys, tokios kaip diskriminacija dėl lyties ir nusistovėję lyčių vaidmenys.
2. Įmonės turi imtis priemonių, skirtų užtikrinti vienodą moterų atstovavimą įmonių valdybose ir vadovaujančiose pareigose, kad būtų užtikrintas teisingas atstovavimas, ir kad būtų pasinaudota lyčių pusiausvyros valdyme teikiamais ekonominiiais pranašumais.
3. Akcinių bendrovių direktoriams turi būti įvedamos privalomos lyčių lygybės programos ir mokymai, kurie bus pavyzdys privačioms įmonėms ir rodys pavyzdį. Tokios programos turi padėti panaikinti priekabiavimą ir moterų diskriminaciją bei skatinti moterų dalyvavimą priimant ekonominius sprendimus įmonėje.

12 straipsnis

Lyčių lygybei jautri verslo kultūra

1. Jokia moters neturi patirti jokio diskriminacinio ar žeminančio elgesio jos darbo vietoje arba einant savo profesines pareigas. Atsižvelgiant į tai, kad moterys dažnai neproporcingai patiria žalingų lyčių stereotipų ir diskriminacijos pasekmes profesinėje aplinkoje, įmonės turi įtraukti lyčių aspektą į savo elgesio kodeksus, siekdamas užtikrinti lyčių lygybę ir panaikinti visų formų priekabiavimą, įskaitant seksualinį ir psichologinį priekabiavimą, diskriminaciją, žeminantį elgesį ir bet kokią žalingą praktiką, dėl kurios moterys atsiduria nepalankioje padėtyje.

2. Visiems darbuotojams, ypač vadovybės darbuotojams, turi būti įvestos lyčių aspekto mokymosi prieš priekabiavimą nukreiptos mokymo programos, kuriomis siekiama panaikinti žalingus lyčių stereotipus ir bet kokius numanomus šališkumus, galinčius neigiamai paveikti moteris darbe, įskaitant veiksmingas sankcijas tuo atveju, kai taisyklių nesilaikoma.
3. Įmonės turi įgyvendinti vidaus politiką, kuria siekiama užtikrinti lyčių lygybę savo struktūrose. Bendrovėms turi būti įvedamos periodinės atskaitomybės pareigos. Tokios ataskaitos turėtų būti paskelbtos viešai ir į jas turėtų būti įtraukta informacija apie visas pastangas, kurių buvo imtasi siekiant užtikrinti lyčių lygybę, įskaitant informaciją apie lyčių aspektą ir darbo užmokesčio dydį.
4. Turi būti skatinamas moterų verslumas. Moterų verslumo raštingumui ir įgūdžiams didinti bei lygioms verslo galimybėms vyrams ir moterims užtikrinti bus skiriami atitinkami valstybės išteklių.

4 SKYRIUS:

Kova su smurtu ir priekabiavimu dėl lyties

13 straipsnis

Orumas, saugumas ir saugumas

1. Smurtas dėl lyties yra žmogaus teisių pažeidimas. Kiekviena moteris turi teisę gyventi oriai ir laisvai, be jokio smurto, priekabiavimo, prievartos ar diskriminacijos tiek privačioje, tiek viešojoje erdvėje. Atsižvelgiant į tai, kad moterys patiria neproporcingą smurtą pagal lytį, smurtą dėl lyties (SDL) reikia apibrėžti kaip nusikaltimo rūšį, išvardytą SESV 83 straipsnio 1 dalyje ir su juo konkrečiai kovoti.
 - a. SDL apibrėžimas turi apimti, bet neapsiriboti, moterų žudymą, fizinį smurtą, psichologinį smurtą, seksualinį smurtą, įskaitant seksualinį priekabiavimą ir prievartavimą, draudimą naudotis seksualinės reprodukcinės sveikatos teisėmis (SRST), moterų ir tarplyčių asmenų lytinių organų žalą, priverstinę sterilizaciją, persekiojimą, seksistinę neapykantos kalbą internete ir neprisijungus, įskaitant pasisakymus prieš moteris politikoje ir viešojoje erdvėje, socialinį ir ekonominį nepriteklį, prievartinę kontrolę ir smurtą šeimoje. Apibrėžime turi būti konkrečiai atsižvelgiama į kibernetinį smurtą dėl lyties. Turi būti kovojama su įvairių formų priekabiavimu ir kita žalinga praktika internete, įskaitant patyčias elektroninėje erdvėje, internetinį persekiojimą, slaptą klastotę, keršto pornografiją, nes tai yra smurto dėl lyties forma ir žalinga praktika, kuri įtvirtina diskriminacinius lyčių stereotipus, kurie neproporcingai veikia moteris ir todėl turi būti tinkamai sprendžiami ir panaikinami.
 - b. Lyčių aspektas turi būti įtrauktas į visas politikos kryptis ir teisės aktus, kuriais siekiama kovoti su smurtu ir jį panaikinti. Turi būti nustatytos konkrečios apibrėžtys, procedūros ir sankcijos, kurios tinkamai atsižvelgtų į moterų poreikius kovojant su visų formų SDL, įskaitant smurtą šeimo-

je ir seksualinį priekabiavimą. Taip pat konkrečiai ir tinkamai turi būti sprendžiama antrinė viktimizacija ir vadinamosios „institucinės smurto formos“, nes jos turi rimtų žalingų padarinių moterims ir mergaitėms bei visai visuomenei.

- c. Visos SDL aukos turi teisę kreiptis į teismą ir reikalauti teisingos žalos atlyginimo. SDL aukos turėtų turėti galimybę gauti specializuotą pagalbą, kurioje atsižvelgiama į konkrečius jų poreikius.
2. Turi būti nustatomi Europos standartai dėl SDL prevencijos ir paramos SDL aukoms. Šie standartai turi apimti prieinamas ir gerai finansuojamas lyčių aspektu jautrias paramos paslaugas nukentėjusiems nuo smurto dėl lyties ir jų šeimoms, taip pat mokymo ir informuotumo didinimo švietimo kampanijas per visą mokymosi visą gyvenimą ciklą.

14 straipsnis

Švietimas ir mokymas atsižvelgiant į lytį

1. Su lytimi susijęs švietimas apie SDL, kuris egzistuoja ir neprisijungus, ir internete, turi būti privaloma visų mokyklų mokymo programų dalis, skirta spręsti ir pašalinti SDL ir pagrindines jo priežastis, pvz., žalingus lyčių stereotipus ir toksišką vyriškumą bei su translytimi susijusį priekabiavimą, neapykantą kurstančią kalbą ir diskriminaciją. Sąjunga remia šias pastangas, skatindama valstybių narių tarpvalstybinį bendradarbiavimą, kurdamas platformas dalytis geriausia patirtimi, susijusia su švietimu, kuriame atsižvelgiama į lyčių aspektą, ir teikdama laisvai prieinamą, įrodymais pagrįstą, amžių atitinkančią informaciją ir medžiagą, kuria siekiama pažangos lyčių lygybėje tarp vaikų ir paauglių, įskaitant susikertančias prevencines priemones.
2. Turi būti įsteigtos teisėsaugos, teisminės institucijoms ir sveikatos priežiūros specialistams skirtos mokymo programos dėl lyčių aspekto, siekiant užtikrinti tinkamą smurto dėl lyties atvejų tvarkymą, įskaitant įrodymų aiškinimą ir visapusišką pagalbą nukentėjusioms moterims, ypač smurto šeimoje atvejais.

5 SKYRIUS:

Sveikata ir seksualinė bei reprodukcinė sveikata ir teisės (SRST)

15 straipsnis

Sveikata

1. Lyčių nelygybė ir lyčių šališkumas sveikatos priežiūros srityje yra endeminis ir gali sukelti moterims žalingų padarinių. Su lyčių šališkumu sveikatos priežiūros įstai-gose reikia kovoti taikant konkrečias priemones, pavyzdžiui, sprendžiant sveika-

tos priežiūros tyrimų nelygybę ir skatinant vienodą moterų, dirbančių sveikatos priežiūros ir mokslinių tyrimų srityse, dalyvavimą.

2. Kiekviena moteris turi teisę į aukščiausio lygio sveikatos priežiūrą, teikiamą be diskriminacijos ir garantuojamą visą jos gyvenimą. Ši teisė, be kita ko, apima prieigą prie savalaikės, įperkamos ir tinkamos sveikatos priežiūros ir susijusių paslaugų, įperkamų vaistų ir vakcinų bei galimybę gauti išsamią informaciją apie tai.
3. Siekiant užtikrinti visapusišką naudojimąsi šia teise, visose su sveikata susijusiose politikos srityse, ypač sveikatos ir klinikiniuose tyrimuose, turi būti atsižvelgta į lyčių aspektą.

16 straipsnis

Motinos ir abortų sveikatos priežiūra

1. Kiekviena moteris turi teisę laisvai apsispręsti dėl savo kūno ir gyvenimo bei į tai, kad būtų garantuotas ir gerbiamas jos kūno savarankiškumas ir apsisprendimas. Moters kūnas nėra skirtas parduoti ar išnaudoti.
2. Kiekviena moteris turi teisę į visuotinę aukščiausio lygio motinystės priežiūrą, kuri yra būtina siekiant visapusiškai įgyvendinti moters teisę į sveikatą ir su ja susijusias teises, tokias kaip teisė apsispręsti dėl savo kūno ir gyvybės. Kišimasis į prieigą prie tokios priežiūros yra žmogaus teisių pažeidimas.
3. Siekiant užtikrinti visišką ir vienodą naudojimąsi visomis šioje chartijoje įtvirtintomis teisėmis, ypač teise į visuotinę motinos sveikatos priežiūrą, nustatomi Europos motinų sveikatos priežiūros standartai, įskaitant Europos ginekologijos, akušerijos ir perinatalinius standartus ir abortų priežiūrą.
4. Kiekviena moteris turi teisę į teisėtą, saugią, universalią ir prieinamą abortų priežiūrą ir paslaugas, teikiamas be diskriminacijos.
5. Nė viena moteris, besinaudojanti abortų paslaugomis, negali susidurti su žeminančiu elgesiu. Kišimasis į prieigą prie tokių paslaugų yra žmogaus teisių pažeidimas. Aborto priežiūros atsisakymas taip pat gali prilygti kankinimui ar žiauriam elgesiui, kuris gali baigtis mirtimi. Priemonės, kurios gali būti iš tikrųjų arba potencialiai trukdyti moterims visapusiškai pasinaudoti šia teise, pavyzdžiui, privaloma konsultacija arba neproporcingas laukimo laikotarpis, turi būti draudžiamos.

17 straipsnis

Informuotas šeimos planavimas

Kiekviena moteris turi teisę laisvai nuspręsti, ar, kokiomis priemonėmis, ir kada turėti vaikų. Nė viena moteris negali būti verčiama tapti motina netyčia ar nepageidaujant. Žmonės, dalyvaujantys lyties keitimo procesuose, neturi būti priverstinai sterilizuojami.

1. Kiekviena moteris turi teisę į prieinamą ir įperkamą vaisingumo gydymą, kuris yra neatskiriama sveikatos priežiūros sistemos dalis, be jokios diskriminacijos ir ypač be diskriminacijos dėl seksualinės orientacijos ar civilinės padėties.
2. Kiekviena moteris turi teisę į modernią, kokybišką, įperkamą ir lengvai prieinamą kontracepciją. Turi būti skatinami kontracepcijos metodai, nes kontracepcija yra viena iš geriausių priemonių tiek vyrams, tiek moterims įgalinti ir priimti pagrįstus sprendimus dėl šeimos planavimo.
3. Siekiant užtikrinti visišką šių teisių įgyvendinimą, turi būti teikiama objektyvi, laisvai prieinama ir išsami informacija apie kontracepciją ir vaisingumo gydymą.

18 straipsnis

Informacija ir švietimas apie SRST

1. Kiekviena moteris turi teisę gyventi visuomenėje, kuri yra išsilavinusi ir suvokia problemas, kurios daugiausia ar visiškai liečia moteris, ypač susijusias su lytine ir reprodukcinė sveikata. Siekiant šio tikslo, visapusiškas ir amžių atitinkantis lytiškumo ir santykių ugdymas turi būti įtrauktas į mokyklų programas, būtinai ir berniukams, ir mergaitėms. Toks švietimas turi apimti lyčių aspektą ir teikti objektyvią, naujausią ir įrodymais pagrįstą informaciją apie SRST, kontracepciją ir šeimos planavimą, taip pat seksualumo ir santykių klausimus, laikantis šioje chartijoje nustatytų teisių ir principų bei kitų susijusių tarptautinių standartų.
2. Kiekviena moteris turi teisę nemokamai gauti išsamią, įrodymais pagrįstą ir objektyvią informaciją, susijusią su jos sveikata ir teikiamomis sveikatos priežiūros paslaugomis, įskaitant seksualinę ir reprodukcinę sveikatą bei teises.

6 SKYRIUS:

Feministinė užsienio politika ir krizių valdymas

19 straipsnis

Lyčių lygybei jautrus krizių valdymas

1. Lyčių aspektas turi būti įtraukiamas į krizių valdymo politiką, siekiant atsižvelgti į konkrečius moterų poreikius krizės metu, įskaitant karą, humanitarinę ir su klimato kaita susijusią krizę. Visų pirma turi būti konkrečiai sprendžiamos problemos, kurios krizių metu turi įtakos tik moterims arba daugiausia moterims, pavyzdžiui, seksualinis išnaudojimas ar prekyba žmonėmis. Smurtas dėl lyties kaip karo ginklas turi būti vienareikšmiškai pripažintas karo taktika ir karo nusikaltimu. Krizių palaikymo tarnybos turi taikyti lyčių aspekto požiūriu svarbią politiką, skirtą remti moteris.
2. Sąjungos lygmeniu krizės metu Sąjunga turi skatinti valstybių narių bendradarbiavimą, siekdama užtikrinti, kad moterys galėtų visapusiškai naudotis savo pagrindinėmis teisėmis, įskaitant šioje chartijoje nustatytas teises.

20 straipsnis

Lyčių perspektyva užsienio politikoje

1. Lyčių aspektas turi būti įtraukiamas į Sąjungos ir valstybių narių užsienio politiką ir išorės veiksmus. Visų pirma turi būti užtikrinta, kad:
 - a. Vystymosi pagalbos politikoje visada būtų atsižvelgiama į lyčių aspektą, o programoms, kuriomis siekiama lyčių lygybės, įskaitant lytinę ir reprodukcinę sveikatą ir teises, skiriamas tinkamas finansavimas;
 - b. lyčių aspektas būtų įtrauktas į analizes, poveikio vertinimus ir duomenų apie išorės finansavimą ir dalyvavimą politiniuose dialoguose su trečiosiomis šalimis rinkimą;
 - c. lyčių perspektyva būtų įtraukta į visus taikos stiprinimo veiksmus, skatinant reikšmingą moterų ir marginalizuotų grupių dalyvavimą.
2. Sąjungos ir valstybių narių migracijos politikoje turi būti atsižvelgiama į konkrečius migrantų ir prieglobsčio ieškančių moterų poreikius. Turi būti užtikrinta, kad šios moterys galėtų visapusiškai naudotis savo žmogaus teisėmis, būtinai įskaitant teises į seksualinę ir reprodukcinę sveikatą ir galimybę naudotis smurto dėl lyties aukų paslaugomis.

WWW.SOCIALISTSANDEMOCRATS.EU



APIE S&D GRUPE

S&D grupei atstovauja 139 EP nariai iš 26 ES šalių. S&D grupė yra antra pagal dydį politinė grupė Europos Parlamente, o mūsų EP nariai dirba visuose parlamentiniuose komitetuose ir tarpparlamentinėse delegacijose.

Mes pasisakome už įtraukią Europos visuomenę, pagrįstą solidarumo, lygybės, įvairovės, laisvės ir teisingumo principais. Agituojame už socialinį teisingumą, darbo vietų kūrimą ir augimą, vartotojų teises, tvarų vystymąsi, finansų rinkos reformas ir žmogaus teises, siekdami sukurti stipresnę ir demokratiškesnę Europą ir geresnę ateitį visiems piliečiams.

Nepamirškite gauti naujausių žinių apie visas mūsų iniciatyvas ir reakcijas:



socialistsanddemocrats



TheProgressives



socialistsanddemocrats



Socialists and Democrats



The Progressives



socsanddems



socialistsanddemocrats



takealeft



The Progressives



socialistsanddemocrats